

Extra oorlogsverhalen van Carel Wiemers

Geschreven door Carel Wiemers

Oorlog

'Een groep ronkende vliegtuigmotoren verstoort in mei 1940 de zonnige rust op de Amstellaan in Amsterdam-Zuid. Aan de hand van mijn moeder lopen we samen naar de Rijnstraat om boodschappen te doen.

Foto: Amstellaan Amsterdam (na de oorlog Rooseveltlaan)

Ik vraag haar wat dit te betekenen heeft. 'Oorlog', antwoordde ze kort. 'De Duitsers hebben ons land bezet', voegde mijn moeder eraan toe toen ik met dat eerste antwoord geen genoeg nam. De werkelijke betekenis daarvan drong nog niet tot mij door. Daar kwam ik overigens al gauw achter.

Korte tijd later kwam mijn vader 's avonds niet terug van zijn werk.

Mijn moeder wordt steeds onrustiger als haar man ook de dagen daarna niet komt opdagen. Ondanks al haar pogingen erachter te komen wat er met hem gebeurd kan zijn, bleef ze in het ongewisse. De oplopende spanningen in huis vanwege de grote onzekerheid over het lot van mijn vader heb ik duidelijk gevoeld.

Tot grote opluchting van mijn moeder komt haar man na vier dagen boven water en vertelt zijn verhaal.

Onderweg van zijn werk naar huis was hij door Duitsers aangehouden en werd onmiddellijk als magazijnmeester te werk gesteld in het militaire kamp Zeeburg in Amsterdam (foto boven). Weigeren kon hij niet, anders zou hij zijn vrouw en kinderen nooit meer terugzien. Evenmin kreeg hij op de dag van zijn aanhouding toestemming op en neer naar huis te gaan om zijn vrouw te vertellen dat hij was opgepakt en voor de Duitsers moest werken.

De gehele oorlogstijd heeft mijn vader niet alleen in Zeeburg, maar ook in kampen elders in het land magazijnwerkzaamheden verricht. Dan bleef hij soms dagenlang weg.

De handgranaat

Wij woonden in de Vechtstraat 38 III in Amsterdam-Zuid

Mijn vader en ik sliepen in de kamer aan de straatkant van het huis. Mijn moeder was in het ziekenhuis opgenomen wegens een zware infectie, Omdat het zomer was en broeierig weer had mijn vader het raam omhoog geschoven. We hoorden midden in de nacht Duitse soldaten luid praten met enkele Nederlandse meisjes. Om stoer te doen gooide een van de Duitsers geheel onverwacht een handgranaat de slaapkamer in. Deze ontplofte boven het ouderlijk bed. De scherven van de granaat met vlijmscherpe punten kwamen na de oorverdovende knal overal op en rond het ouderlijk bed terecht. Een vervaarlijk stuk ijzer lag vlak bij mijn hart. Mijn vader zei: als dit 5 centimeter naar links was ingeslagen, was je er niet meer geweest!

De bunker

Op het huidige Victorieplein, destijds het Daniël Willinkplein genaamd hadden de Duitsers de voormalige autozaak omgebouwd tot commandocentrum. Vlak daarvoor ligt een grasveld, waarop de Duitsers een bunker hadden gebouwd als bescherming tegen de bommenwerpers van de geallieerden.

Deze bunker lag op onze route van de Vechtstraat, waar wij woonden naar onze school in de IJsselstraat. Als de Duitsers overdag in het commandocentrum 's ochtends hun ontbijt zaten te eten en wij vroeg onder weg waren naar school, liepen wij wel eens door het gangenstelsel van de lege bunker.

Uit frustratie van wat de Duitsers ons allemaal aandeden besloten de jongens van klas 6 van de Lagere School een van de ingangen van de bunker in te laten storten, zodat deze volledig blokkeerde.

Omdat mijn vader was opgepakt door de Duitsers en gedwongen werd voor hen te werken en zijn allerbeste vriend wegens een verzetsdaad was gefusilleerd, had ik me als leerling van klas 4 bij de groep uit klas 6 aangesloten.

Toen de ingang van de bunker met donderend geraas instortte, renden ze zo hard mogelijk weg. De grote jongens waren snel uit het zicht verdwenen. Ik was klein van stuk en kon minder snel weggelopen.

Foto: Daniël Willinkplein 1940

Schreeuwend kwam een Duitser uit het commandocentrum mijn richting uit. Ik dook snel een van de andere ingangen van de bunker in. De Duitse soldaat koos een van de overige ingangen en zag mij vandaar op een afstand van pakweg tien meter staan en riep "halt". Ik schrok en bleef stilstaan. Hij richtte zijn pistool richting mijn hoofd. Ik keek in de loop en dacht "ik ben nog te jong om dood te gaan" en besloot te vluchten.

Ik struikelde en plofte op de grond. Een fractie voor mijn val was het schot afgegaan. De Duitse soldaat dacht dat hij mij in het hoofd had geschoten en dood was. Ik bleef daarom doodstil liggen. Door mijn oogwimpers probeerde ik het moment te zien, dat hij zijn pistool in de houder op zijn rug zou steken. Daarbij zou hij dan even moeten omkijken om dat te doen. Het gebeurde zoals ik had verwacht. Voor mij het sein om snel op te staan en er vandoor te gaan. Dichtbij was een uitgang, maar ik ging er van uit dat hij mij daar naartoe zou volgen. Dus sloeg ik plotseling af een lange donkere gang in. En daarmee fopte ik hem: hij rende naar buiten bij de dichtbijgelegen uitgang. Ik hoorde hem vloeken en tieren, omdat hij me niet meer zag. Ik rende ondertussen verder in de donkere gang naar een uitgang die ik kende, die bij de winkels uitkwam. Eenmaal buiten rende ik de eerste de beste winkel in. Het was een slagerij, waar vrouwen met kinderen voor de toonbank stonden. Ik riep dat een Duitser mij achterna zat. De vrouwen duwden mij tegen de toonbank en gingen als een beschermende muur om me heen staan. Even later kwam de Duitser de slagerij binnen en vroeg de vrouwen en het personeel of ze een bange jongen hadden zien wegrekken. De vrouwen haalden hun schouders op en zeiden dat ze niets hadden gezien. Vloekend ging de Duitser verder. Hij had mij niet opgemerkt achter de vrouwen, die om mij heen stonden!

Ontworteld naar het platteland

(Foto: buitengebied bij Broekland)

Om mijn moeder te ontlasten had mijn tante Grada, de man van haar broer Ton, ervoor gezorgd dat ik in het kader van een landelijke actie kinderen uit de grote binnensteden van ons land twee weken bij andere mensen op het platteland onder te brengen voor een frisse

neus en gezonde voeding.

Als geboren stadsjongetje tussen dicht opeen gepakte huizen en gebouwen verbaasde ik me over de weidsheid en ver uit elkaar liggende boerderijen van Broekland, een kleine gemeenschap ergens tussen Apeldoorn en Deventer. Voor die tijd heel, heel ver weg van het ouderlijk huis zonder contact met mijn eigen gezin bij voor mij totaal onbekende mensen, die ook nog een 'vreemde' taal spraken, het Veluws dialect.

Op mijn zevende verjaardag werd ik liefdevol opgenomen in het gezin van 't Erve, dat toen uit zeven kinderen bestond.

Het bleef niet bij veertien dagen. Met een onderbreking van een korte tijd in Amsterdam een jaar later heb ik in Broekland voor de rest van de oorlog onderdeel van het gezin van 't Erve uitgemaakt.

Pas aan het eind van de zomer van 1945 keerde ik terug naar mijn eigen vader, moeder, broers en zussen. Zolang ze leefden heb ik altijd nauw contact onderhouden met mijn pleegouders en hen dikwijls bezocht. Ik hield van ze alsof ze mijn eigen ouders waren. Tinus en Anna heb ik lang mogen meemaken, ze zijn op hoge leeftijd gestorven. De intieme band met de uiteindelijk twaalf kinderen uit dit pleeggezin is nog steeds hecht.